THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

פּאָליטישע און קולטורעלע אַרבעט פון די מזרח אירן אין דייטשלאַנד

(ספּעציעל פאַר ד. א. וו. דורך "איטאַ") פון דר. יעקב מייטלים (בערלין)

טרעט מען צו צו באַטראַכטן דעם פּאָליטישן אויפבאָו פון די מזרח אירן אין דייטשלאַנד פאַר די לעצטע יאָרן, אַזוי איז ווייסטיק זיך קודם כל אָפּצושטעלן אויף די באַציאונגען פון די דייטשע עדן גופא צו זייערע ברידער פון יענער זייט גרעניץ.

כידוע הערשט פון קדמונים אָן אַ שטאַרקע שפּאַנונג צווישן דעם דייטש־איידישן און דעם מזרח־אידישן קבוץ. דער איינגעוואַנדערטער מזרח־איד איז פונ'ם דייטשן איד תּמיד באַטראַכט געוואָרן ניט נאָר אַלס פרעמדער און אַ אויבערער, נאָר פּשוט אַלס אַן אומגעבעטענער נאַסטי. מיט וועלכן מען קאָן אין דער אַלגעמיינער עפנטלעכקייט אַבסאָלוט ניט מאַכן קיין שמאַט. ער איז ניט נאָר גע־וועזן דער קאַנקורענט אויפן עקאָנאָמישן געביט, נאָר אויך יענער, וואָס האָט גע־נומען בידים אויפטרייסלען דאָס אַלבן לעטאַרגישן, האַלב אַסימילירטע דייטש־אידישע לעבן — און דאָס האָט מען באַין אופן ניט געקאָנט אַן ניט געוואָלט פאַר־טראָגן. חלמאי זאָלן אַט די פרעמדע, אומ־געבעטענע אידן, די ברודיקע נפשות פונם „אָסטען", אַהער קומען און זיי באַוויזן דעם היפּוך פון דעם, אויף וואָס זיי האָבן זיך דירות לאַנג, די גאַנצע צייט נאָך דער בירגערלאַכער עמאַנסיפּאַציע פּשוט מוסר נפש געווען. זיי דערמאָנען אויף איין מאָל די וועלט, אַז מען איז נאָך ניט גאַנץ אַסימילירט, אַז צוויי דעם אידן און דער אינווייניקסטער קולטור באַשטייט פאַרט געוויסע אונטערשידן. וועלכע מען קאָן ניט אוועקמאַכן מיט די הענט און אַז טראָץ די פיל הכחשות מצד די אַסימילאַטאָרן פון אייגנאַרטיקע, עכט אידישע קולטור. די דייטש אידישע טעלער לעקער, וועלכע האָבן זיך באַנג־גענט מיט יעדן ברעקעלע חסד, וואָס די דייטשע וועלט האָט זיי באַוויזן אַן האָבן טראַוואָמיריגקייט אַנגעוויזן אַזוי אויך אויסגעצייכנטן צענטראַלן מיט דער אַרומיקער וועלט — האָבן נאַטירלאַך ניט געקאָנט פאַרטראָגן דאָס מאַגנעטיקע גע־וויסן פון די איינגעוואַנדערטע מזרח־אַר־דישע מאַסן, וועלכע האָבן זיי געצוואונגען זיך בעענטער צוצוקוקן צו דער אידישער פראַגע און ניט אַנטלויפן פון איר.

עס איז שוין פון דעם געזאָגטן אַ פּשי־טאַ, אַז די שטעלונג פון די דייטשע אַר־דען צו זייערע מזרח־אידישע ברידער איז געווען מלכתחילה אַ נעגאַטיווע. מען האָט געפּראָוואָוט זיי באַקאַפּסן מיט כל־ערליי מיטלען און מען האָט זיי אויפן געביט פונם אינערלאַך אידישן לעבן אַרומגע־צוימט מיט כל המיני באַגרעניצונגען, ניט געווען אַלס אַן אַקטיוו אַנטייל נעמען אינם קהל לעבן, באַשטרעבט מיט כל הכחות צו פאַרמיידן, אַז זיי זאָלן באַ־קומען אַ וועלכע ס'איז השפּעה אויף דער קהלה מיט אירע סאָציאַלן, קולטורעלן, רעליגיעזע אייניריכטונגען.

די צייט, ווען מען האָט נאָך אויף דעם מזרח־איד געקוקט מיט ביטול און גע־האַלטן עס פאַר פּתיחת הכבוד זיך מיט אים צו חבר'ן אָדער זיך מיט אים צע־ניפּסרעפן אויפן געביט פון בשותפות'דיק קע קהל'שע אינטערעסן, האָט זיך אָבער אינצווישן שטאַרק געביטן. דאָרט, וואו דער פאַרשטאַנד איז ניט געווען ביולכלן עפּעס אויפצוטאָן, דאָרט האָט דאָס לאַנג גופא אַ סך אויסגע'פּועל'ט, ווייל דאָס לעבן איז שטאַרקער פאַר אַלע מיני טע־אָרישע. אַזוי זעען מיר טאַקע, אַז פאַמע־לאַך קומט אויך דאָ פאַר אַ דאַראַקטער ענדערונג צום גוטן. די מיטלען מיט וועל־כע דער קאַמף איז ביז איצט געפירט געוואָרן, האָבן ביי היינטיקן טאָג פאַר־לוירן אַ סך פון זייער האַרבקייט. מיר זעען עס בחוש, ווי אַז שפּאַנונג צווישן די צוויי צדדים פאַרשווינדט פאַטאַלאַך און די באַציאונגען פאַרבעסערן זיך.

וואָס האָט איינגעטלאַך געפירט צו דער דאָזיקער ענדערונג? דערויף וואָלט מען געקאָנט געבן אַ סך תּשובות. מיר וועלן זיך דאָ אָבער נאָר אָפּשטעלן אויף עט־לאַכע — די סאַמע וויכטיקסטע.

אַט קאָנען מיר קאָנסטאַטירן פאַר די לעצטע יאָרן, אַז אין געוויסע קרייזן פונם פּאַזיטיוון אידישן ליבעראַליזם איז פאַר־געקומען מיטש אַ רעוואָלוציע. מען האָט פון גרונט אויף געענדערט זיינע באַציאונגען צו דער גרויסער כּלל ישראל פאַ־ליטיק. מען האָט זיך פּלוצלונג אַרומגע־זען, אַז מען איז נאָר סוף כל סוף אַ קליין בעדעלע אין דער גרויסער קייס, וואָס טראָגט דעם נאָמען אידיש פאָלק (הגם מען איז זיך אין דעם ניט אָפן מודה), און עס איז קיין חילוק ניט וועל־כער אַבער פונם גוף ס'טוט וויי, — דען קוים איז אין אַבער קראַנק, דאַמאָלסט איז דער נאָנצער קערפּער אַ מסכּן. אַרויס־נייענדיק פונם פּאַזיטיוון אידישן שטאַנד־פונקט האָט מען זיך אין יענע קרייזן אָנ־געהויבן געענטער צו פאַראינטערעסירן מיט אַלגעמיין אידישע פראַבלעמען. מען איז געענטער געקומען דעם סאַציאַל־פראַבלעם, דעם אַרץ־ישראל פראַבלעם און אַזוי האָט מען אָנגעהויבן מיטצוארבעטן למשל אין „אָרט", אין דער „דזשוואיש אייריזשענסי" און א. וו. אויף דער אַזאַ־קער פלאַטפאָרמע האָט מען זיך צענויפ־געטראָפן מיטן מזרח־אידישן ברידער אין אַלגעמיין אַכטונג און אַזוי אויך אויסגע־אים געלערנט פאַרשטיין אַלעמענס און דאָס האָט מאַקע געפירט צו שטאַרקער דערנענטערונג פון ביידע צדדים.

דער צווייטער פאַקט איז וואָס דער מזרח־אידישער עלעמענט, וועלכער האָט פון אַנהויב מלחמה און נאָך דער מלחמה אין אַ גרעסערע מאָס אַריינגעשטראָמט קיין דייטשלאַנד — האָט מיט זיך גע־באַכט אויף אַ סך פּאַזיטיוועס פאַר דעם דייטש־אידישן קהלה לעבן. אַט יענע קליי־נע און קלענסטע אידישע קהלות אין דייטשלאַנד, וועלכע זיינען אין דער נאָך מלחמה צייט געלעבן אין אַ שווערן נסי־סה צושטאַנד, צוליב דעם וואָס אירע מיטגלידער האָבן אויבערגעוואַנדערט אין די גרויסע שטעט, האָבן געפונען אינם מזרח אירן, וועלכער האָט זיך דאָרט באַ־זעצט, אַ שטאַרקן אַנלעגן. ער האָט ניט נאָר דאָס קהל לעבן דאָרט דערהאַלטן און נעראַטעוועט פון אַ זיכערן אונטערגאַנג, נאָר נאָך אַריינגעבראַכט נייע, פרישע כחות און די פאַר'חלש'טע אונטער זיין השפּעה אָנגעהויבן ווידער אויפצולעבן. דער דאָזיקער פאַקט האָט פאַרט, ווילנדיק ניט ווילנדיק, די דייטשע אידן איבערצייגט, אַז די מזרח אידישע מאַסן טראָגן אין זיך אַ סך פּאָזיטיוו־אַר־דישע כחות, וועלכע מען טאָר לגמרי ניט איגנאָרירן. דאָס האָט זיי געבראַכט דער־אידישן און דעם מזרח־אידישן קבוץ, דער איינגעוואַנדערטער מזרח־איד איז פונ'ם דייטשן איד תּמיד באַטראַכט געוואָרן ניט נאָר אַלס פרעמדער און אַ איבערר־קער, נאָר פּשוט אַלס אַן אומגעבעטענער נאַסטי. מיט וועלכן מען קאָן אין דער אַלגעמיינער עפנטלעכקייט אַבסאָלוט ניט מאַכן קיין שמאַט. ער איז ניט נאָר גע־וועזן דער קאַנקורענט אויפן עקאָנאָמישן געביט, נאָר אויך יענער, וואָס האָט גע־נומען בידים אויפטרייסלען דאָס אַלבן לעטאַרגישן, האַלב אַסימילירטע דייטש־אידישן לעבן — און פונ'ם פאַבריקאַנט בלויז דאָן, ווען ער שפּילט די ראָל פון אַ "האַלסיילער", פאַרקויפנדיק דירעקט צום "ריטיי־לער".

דאָס האָט דעם שטייער ניט נאָר געבראַכט געענטער צום געברויכיקער, נאָר האָט אויך געמאַכט דיסקרימינאַציעס צווישן די גרעסערע ריטיילערס ווי די דעפּאַרטמענט אָדער טשיין סטאָרס, וואָס קויפן דירעקט פונ'ם פאַבריי־קאַנט, און די קלענערע ריטיילערס, וואָס מוזן אָנקומען צו דער פאַרמיטלונג פונ'ם האַלסיילער.

דער חשבון איז אַזאַ: דער פאַבריקאַנט, פאַרקויפנדיק צום ריטיילער, רעכנט 4 פּראָצענט פאַרקויף שטייער אויף זיין פּרייז. ווען אָבער דער האַל־סיילער רעכנט אַרויף 4 פּראָצענט אויף זיין פּרייז, וואָס דאַרף איינשליסן פאַראַט און זיינע פּראָפיטן, קומט עס שוין אויס אַן ערך 5½ פּראָצענט אויפ'ן פאַבריקאַנטס פּרייז, — און דער קליינער ריטיילער דאַרף אַזוי צאָלן מיט אַנדערהאַלבן פּראָצענט מער שטייער, ווי דער גרויסער.

אַט דער מעטאָד האָט אַרויסגערופן אַ שטורעם פון פּראָטעסטן אי־בער'ן גאַנצן לאַנד, און, ווי עס ווערט באַרעכנט, האָבן די פּראָטעסטן גע־ווירקט: די רעגירונג האָט איינגעזעען די אומגערעכטיקייט פונ'ם סיסטעם און האָט באַשלאָסן צוריקצוציען זיך צום אַלטן סיסטעם, — צו דער זאַמלונג פונ'ם פאַרקויף שטייער דורך די פאַבריקאַנטן.

דער באַריכט איז נאָך דערוויל ניט קיין באַשטעטיקטער, אָבער מיר שטעלן זיך פאָר, אַז די רעגירונג וועט מוזן אָננעמען אַט דעם איינציקן יושר־דיקן מעטאָד, — דער מעטאָד, וואָס איז ביז איצט פּראַקטיצירט געוואָרן.

דער פּאַכסט און מוסאָליני

דער וואַטיקאַן האָט זיך אָפּנס איבערצייגט, אַז מוסאָליני מיינט, ווי מען זאָגט עס אויפן אַמעריקאַנער לשון, „ביזנעס". עס איז אָבער אויך קיין ספק ניט, אַז מוסאָליני באַגרייפט זייער גוט די גרויסע מאַכט פון דעם וואַטיקאַן, וועלכע ער אַליין, מיט זיין טראַקטאַט מיט'ן פּאַכסט, האָט געהאָלפן צו פאַר־שטאַרקן. און ביידע צדדים זיינען אָפנס ניט באַזונדערס באַגייסטערט פאַר קאַמף, און זיי וואָלטן גערן געפונען עפּעס אַן אויסוועג, ווען דאָס זאָל זיך נאָר לאָזן.

ביידע צדדים זוכן קאָנסטיק אַזאַ אויסוועג, און ביידע זוכן ניט אויפצו־רייצן צופיל איינער דעם צווייטן. דער פּאַכסט האָט באַפוילן זיינע צייטונגען צו שאָנען אַזוי פּאַשיסטישע געפילן, און מוסאָליני האָט עפנטלעך אויסגע־דריקט זיין אַכטונג צום פּאַכסט און צו דער קירך.

אָבער הינטער אַט די אויסערלאַכע העפלאַכקייטן פלאַקערט נאָך אַלץ דער קאַמף מיט דער גאַנצער קראַפט. מוסאָליני דריקט אונטער די קאַמוויל־שע קלובן מיט אַן אייזערנעם פויסט, פונקט ווי ער וואָלט געטאָן מיט סאָ־ציאַליסטישע קלובן; און דער וואַטיקאַן פרובירט אַן גרינדן נייע קאַטאָליש־שע קלובן, כלומרש'ט אַן אַ פּאָליטישן הינטערגרונט, און אויס פּראָטעסט שטעלט ער אָפּ די אויסגאַבע פון מיליאָנען פונ'ם וואַטיקאַנס אוצר פאַר'ן געבוי פון נייע קירכן, וואָס וואָלט איטאַליע אויפ'ן מאָמענט געהאָלפן פאַרלייכטערן דעם עקאָנאָמישן קריזיס.

און די אויסזיכן אויף שלום צווישן ביידע צדדים זיינען נאָר ניט קיין גלענצנדיק. סיי דער פּאַשיזם און סיי די קאַטאָליישע קירך פאָדערן פונ'ם יחיד זיין גאַנצע, ניט צעטיילט לאָיאַליטעט, און ביידע קאָנען פון דעם גאָרנישט ניט איינלאָזן.

אַזוי, למשל, פאַרלאַנגט דער וואַטיקאַן אַ פרייע האַנט אין די שולן, צו דערוועגן דעם וואַקסנדיקן דור פאַר דער קירך. אָבער דער פּאַשיזם וועט אויף דעם ניט איינגיין. ווייל ער שטרעבט צו דערגרייכן די הונדערט פּראָ־צענטיקע לאָיאַליטעט פונ'ם יוגנט צו זיינע „אידעאַלן", — צום פאַלמאַנדיקן פאַטריאָטיזם און צום פאַשיסטישן רעזשים.

אַוואַדע וואָלט מוסאָליני בעסער געוואָלט האָבן די מיטאַרבעטער־שאַפט פון דער קירך פאַר זיינע צוועקן, און אַוואַדע וואָלט דער וואַטיקאַן געוואונשן צו לעבן אין פרידן מיט דער וועלטלאַכער רעגירונג און מיט איר היקף פאַרשטאַרקן די מאַכט פון דער קירך.

אָבער ביידע צדדים האָבן זייערע באַזונדערע צילן, וואָס קומען אין קאָנפליקט איינער מיט'ן צווייטן. און יעדער איינער פון זיי זוכט בלויז אויס־צוצוקן דעם צווייטן צד פאַר זיינע צילן, — און ביידע צדדים זיינען ניט קיין שיפּערזבעלאַך, וואָס זאָלן זיך לאָזן אויסנוצן.

עס איז דערפאַר ניט צו צו דערוואַרטן קיין אָפּשטעל פון דעם קאַמף. אויב פרידן וועט אפילו דערגרייכט ווערן, וועט עס זיין בלויז אַן אויסערלאַ־כער, און הינטער די קוליסן וועט דער קאַמף ווידער מוזן אָנגיין. ביז איין צד וועט גרינדלאַך שלאָגן דעם צווייטן.

די רעגירונג און די אַרבעטסלאָזיקייט

דער היינטיקער אַרויספאָר פונ'ם אַרבעטס מיניסטער, סעגאַטאָר ראָ־בערטסאָן, אונטערצוכן די אַרבעטסלאָזיקייט לאַנג אין לאַנד, איז זיכער אַ גוטער צייכן אויף דעם, אַז די פעדעראַלע רעגירונג האָט נאָך ניט בדעה צו־ריקצוציען זיך פון דעם פעלד און איבערלאָזן די פּראָווינצן און די מוניציפּאַ־ליטעטן צו ווערנן זיך אַליין מיט דער דעפּרעסיע. וואַקסנדיקער אַרבעטסלאָ־זיקייט.

כאָטש אין דער בודזשעט רעדע האָט פּרעמיער בענעט ניט אָנגע־צייכנט קיין פּלענער פון דער רעגירונג בנוגע דער אַרבעטסלאָזיקייט, האָט זי אָבער בדעה, ווי דער אַרבעטס מיניסטער האָט דערקלערט, פאַרצוועצן ווייר־טער איר פּאָליטיק פון העלפן די מוניציפּאַליטעטן און די פּראָווינציעלע רע־גירונגען צו סאַפּאָוועזן זיך מיט דער לאַנד.

די פּראַגע איז אָבער, ווי ווייט די פעדעראַלע רעגירונג איז גרייט צו גיין אין דעם דאָזיקן וועג, און צי זי וועט בלויז צוואַוואַרפן אַ ביינדל, אָדער זי וועט גיין אַמוויינינקסטנס אַזוי ווייט און ווייטער, ווי לעצטן יאָר.

די לאַנד איז איצט בעצם אַ שווערערע, ווי לעצטן יאָר אין דער צייט.

ביי אַ סך אַרבעטסלאָזע האָבן זיך אויסגעשעפּט זייערע אַפּשפּאַרונגען, און זיי וועלן איצט פאַרגרעסערן די רייען פון די וואָס מוזן אָנקומען נאָך הילף. און די פּראָווינצן מוניציפּאַליטעטן, מיט זייערע באַשרייבונגען, ווערן אַלץ שווערער און שווערער צו ספּאַראָווען זיך מיט דער לאַנד.

דער אַרבעטס מיניסטער, אויף זיין איצטיקן שור איבער'ן לאַנד, וועט האָבן די געלעגנהייט צו באַקענען זיך געוויער מיט דער שווערער לאַגע, און פון אים וועט דערוואַרטעט ווערן, אַז ער זאָל דערנאָך באַוועגן די רעגירונג צו האַנדלען אויף אַן אַנטשלאָסענעם אופן און מיט אַ ביי־טער האַנט, טראָגנ־דיק די לאַסט. וועלכע מר. בענעט האָט אין דער צייט פון די וואַלן מיט אַ יאָר צוריק אַנערקענט פאַר אַ לאַסט וואָס דאַרף אין אַזאַ דרינגלדיקער צייט געטראָגן ווערן פון דער פעדעראַלער רעגירונג.

וואונדערלאַכע חלומות פון גרויסע מענשן

פון דר. אַלעקסאַנדער מאַשקאָוויץ

אַלעקסאַנדער דיומאַ דערציילט, ווי אַזוי ער האָט געזעען אין חלום, אַז זיין מוטער שטאַרבט.

נאָך זייענדיק אַ קינד פון צען יאָר — דערציילט ער — האָב איך זיך גראַד געפונען אין אַ פרעמדער שטאָט, ווייט פון מיינע עלטערן.

איין מאָל אין דער נאַכט האָט זיך מיר נע'חלום'ט, אַז איך זע, ווי מיין מוטער איז צו מיר אַריינגעקומען, זי האָט אויס־געזען זייער בלאַס און טרויעריק, זי איז צו מיר צוגעגאַנגען, מיך שטאַרק געראַפלט און געקושט און מיט אַ טרויעריקער שטי־מע האָט זי צו מיך געזאָגט:

— זיי געזונט, מיין ליב קינד, פאַר־געס גישט קיינמאָל אין דיין ליבער מוטער.

דער דאָזיקער חלום האָט אויף מיר גע־מאַכט אַ גוואַלדיקן איינדרוק. כ'בין געווען אַ ליינגערע צייט זייער נידערשלאָגן.

אין צוויי וואָכן אַרום האָב איך באַ־קומען אַ ידיעה, אַז פונקט אין יענער נאַכט, ווען איך האָב געהאַט דעם אויבן דערמאָנטן טרויעריקן חלום איז געשטאָר־בן מיין מוטער.

דער גרויסער איטאַליענישער דיכטער, פעטראַרקאַ, דערציילט, ווי אַזוי ער האָט דורך אַ חלום מציל געווען דאָס לעבן פון זיין קראַנקן פריינט.

בשעת דער קראַנקהייט פון מיין גע־ענטן פריינט לעאָנאַרדי ווערדאַנאַ — דערציילט פעטראַרקאַ — בין איך כמעט ניט אָפּגעטראָטן פון זיין בעט. איין מאָל האָב איך זיך געפילט זייער מיד, דער־בער בין איך אַריינגעגאַנגען אין צווייטן צימער און איך האָב זיך צוגעלייגט אויף אַ ווייל.

באַלד ווי איך בין נאָר איינגעשלאָפן, האָב איך דערזען, ווי מיין קראַנקער פריינט, וואָס זיין קראַנקהייט האָט שוין אין יענער צייט געהאַט דערגרייכט די העכסטע שטופע. ער איז געלעגן אין אַ באַוואוסטלאָזן צושטאַנד און די דאָקטו־רים האָבן זיך שוין לאַנג געהאַט פון אים מיאַש געווען — איז צו מיר צוגעגאַנגען און געזאָגט מיט אַ קאַטעגאָרישן טאָן, אַז איך זאָל שטאַרק אַנהאַלטן אין די דאָקטו־רים, אַז זיי זאָלן אים — נישט קוקנדיק אויף זיין שווערן און האָפנונגסלאָזן צו־שטאַנד — ווייטער הייל.

באַלד נאָך דעם האָב איך דערוואַכט פון מיין שלאָף און איך בין תּיכף אַריינ־געלאָפן זעען וואָס עס מאַכט מיין קראַנ־קער פריינט.

דאָ האָב איך געטראָפן דעם דאָקטאָר, וואָס האָט אים געהייליט, און אויף מיין פראַגע וואָס עס הערט זיך מיטן קראַנ־קען, האָט ער מיר געענטפערט, אַז עס איז נישטאָ די מינדסטע האָפענונג.

איך האָב אָבער נוט געדיינקט אין די ווערטער, וואָס איך האָב געהערט אין חלום, און אויך האָב אָנגעהויבן שטאַרק אָנצוהאַלטן אין דעם דאָקטאָר, אַז ער זאָל זיך מיט גאָרנישט רעכענען און זיך גע־בען די גרעסטע מי אים ווייטער צו היי־לען.

דערויף האָט מיר דער דאָקטאָר גע־ענטפערט:

— מיין מעדיצינישע הילף באַשטייט נאָר אין חיילן קראַנקע, אָבער מחיה מתים זיין — קאָן איך נישט, איך בין נאָר אַ דאָקטאָר, אָבער נישט קיין גאָט.

דאַן בין איך געווען געצוואונגען אים צו דערציילן מיין חלום.

און אַט דאָס האָט טאַקע געהאַט אויף אים אַ גרויסע ווירקונג. עס האָט זיך אַ סך דערוועגט אַ פונק פון האָפע־נונג און ער האָט אָנגעהויבן אויף דאָס ניי צו היילן דעם קראַנקן, און נאָך אַ קורצער צייט איז מיין פריינט געווען גע־וואָרן.

* * *

אויף דער גרויסער רוימישער רעדנער און שריפטשטעלער ציצעראָן דערציילט וועגן צוויי פריינט, זיינע נאָענטע באַקאַנ־טע. וואָס האָבן געוואוינט אין שכנות.

איין מאָל האָט זיך איינעם פון די צוויי פריינט געלעגן אין חלום, אַז ער זעט ווי זיין פריינט שטייט פאַר אים אין אַ מאָר'דיקן מצב און ער שרייט צו אים מיט אַ יאַמערלאַכן קול, אַז ער זאָל אים ווי אַמשנעלסטן קומען צו הילף קעגן רוצחים, וואָס זיינען אויף אים אָנגעפאַ־לען.

ער האָט מיט גרויס שרעק דערוואַכט, אָבער אַזוי ווי ער האָט נישט געגלויבט אין קיין חלומות, האָט ער זיך דערמיט גאָרנישט גערעכנט און ער איז צוריק איינגעשלאָפן. באַלד האָט זיך פאַר אים ווידער באַוויזן זיין פריינט און נאָך מאָ־ראָ'דיקער אין האַסטיקער צו אים גע־שריען, אַז ער זאָל אויף אים זיך מרחם זיין און אים קומען צו הילף.

אָבער אויך דאָס מאָל האָט זיך דער אומגליקלאַכער פריינט גאָרנישט גע־רעכנט מיט דעם דאָזיקן מורא'דיקן חלום. און אַזוי איז אויך געשען צום דריטן מאָל.

ווען ער איז צום פערטן מאָל איינ־געשלאָפן האָט ער דערזען פאַר זיך זיין פריינט אין אַ נאָנץ פאַרענדערטן גע־שטאַלט. זיינע מלבושים זיינען געווען אינגאַנצן צערישן און זיין קערפּער אינ־גאַנצן פאַרבלוטיקט און ער האָט אים גע־מאַכט שטאַרקע פאַרוואורפן פאַרוואָס ער איז אים נישט צוקומען צו הילף.

דערנאָך האָט ער אים געזאָגט פאָלגנ־דעס:

— באַלד ווי ס'וועט נאָר ווערן טאָג, וועט דער מערדער אַרויספירן מיין טויט־טען קערפּער פון דער שטאָט אויף אַ וואָגן. דעריבער מוזסטו זיך איילן און באַלד באַגעגנען אַרויסלויפן צום טויער פון דער שטאָט, דאָרט זאָלסטו פאַרהאַלטן דעם מערדער, אים הייסן באַשטראָפן, און דערנאָך זאָלסטו זעען, אַז מען זאָל מיר קובר זיין, ווי עס ברויכט צו זיין.

אַט די לעצטע ווערטער האָבן שוין אַ געהאַט אַ ווירקונג אויף דעם אומגלויביק־ן פריינט און באַלד באַגינען האָט ער זיך מיט גרויס האַרץ־קלאַפּעניש אויפגעכאַפּט פון זיין שלאָף און איז שנעל אַהין געלאָ־פען צום טויער פון שטאָט.

דאָרט האָט ער טאַקע באַלד באַמערקט

*) ביי אונז אידן האָט מען שטענדיק געהאַלטן אַז יעדער חלום האָט עפּעס אַ באַדייטונג. די חכמי התלמוד נאָך האָבן געזאָגט: "חלום אחד משמים לנבואה" (ברכות, נ"ז). עס וועט דערפאַר פאַר־אינטערעסירן צו באַקענען די לעזער מיט די וואונדערלאַכע חלומות פון אַ רייע גרויסע מענשן.

וועלן אַ יושר, אַז אויך דאָס אידישע קאָ־פּיטאַל אין אַמעריקאַ זאָל די דאָזיקע זייער וויכטיקע באַוועגונגען אונטערשטי־צען.

איצט כלפי חוץ איז זיין אויפגאַבע צו פאַרטרעטן די מזרח אידישע אינ־טערעסן ביי די דייטשע מאַכט אַרגאַנען און ביי די פרעמדע קאָנסולאַטן. דער פאַראַנט גיט זיינע מיטגלידער דעם נויטיקן רעכט־שוץ ביי די מאַכט אָרגאַ־נען. אַז דער פאַראַנט שטייט אויף זיין נויטיקער הויך זעען מיר דערפון, וואָס די דייטשע מאַכט ווי מאַנכע פרעמדע קאָנסולאַטן באַטראַכטן דעם פאַראַנט אַלס דעם אָפיציעלן און יורידישן פאַרטרעטער פון די מזרח אירן אין דייטשלאַנד. אין דעם צוזאַמענהאַנג איז אַפשר אויך וויכ־טיק צו דערמאָנען דעם פאַקט, אַז דער פּריסישער אינערן־מיניסטער, ס. ד. סע־ווערינג, האָט שוין אינם יאָר 1921 אַרויס־געגעבן אַ באַפעל, אַז דאָרט וואו עס איז ניט פאַראַן קיין אָפיציעל אידיש סאָציי־אַל אַמט, וואָס זאָל רעגולירן די סאָציאַלע פראַגן פון דער אידישער באַפעלקערונג, דאָרט זאָל מען איז דעם פּרט אַנערקענען די אַרטיקע מזרח אידישע אָרגאַניזאַציע אַלס קאָמפּעטענט.

דאָס און אַ סך אַנדערע פאַקטן האָבן דערצו געפירט, אַז די קאָמפּעטענץ פונם פאַראַנט ווערט אין די וויכטיקסטע און אַנטשיידנסטע פראַגן אַנערקענט אין די מזרח אירן. אַזוי אַ פּרט פון דער אַנטוויקלונג לטובת דער מזרח איר, פּועל'ס ער שטענדיק. דער פאַראַנט באַמאַנט זיך אויף כסדר צו קו־מען צו אַ גוטן הסכם מיט אַלע מאַכט אַרגאַנען. אַזוי איז אויך די באַציאונג צו דעם פויליש קאָנסולאַט מצד דעם פאַר־באַנט זייער אַ גוטע און דאָס אַלץ שטאַרקט מאָראַליש זייער די פּאָזיציע פונם פאַר־באַנט.

די גוטע באַציאונג צו דעם פויליש־קאָנסולאַט איז אויך וויכטיק פון אַן־דער זייט, ווייל דער רוב אָרגאַניזירטע מיטגלידער פונם פאַראַנט, בערך אַכ־ציק פּראָצענט, זיינען פויליש מלוכה־בירגער. אַזוי איז דער פאַראַנט איז בכח מיט דער פריינטלאַכער אונטערשטיצונג פונם קאָנסולאַט אַ סך אויפצוטאָן.

ניט אַלע מזרח אירן אָבער, וועלכע נעפינען זיך אין דייטשלאַנד זיינען אָר־גאַניזירט דוקא אינם פאַראַנט. אַ סך אַי־דען געהערן טאַקע ניט אָן קיין שום אָר־גאַניזאַציע און ווידער אַ גרויסער טייל פון זיי, על פי רוב די פון רוסלאַנד אָפּ־שטאַמענדיקע אידן, זיינען אָרגאַניזירט אין זייער איינענעם פאַראַנט, בראַשׁ פון וועלכן אַט שטייט דער שטאַמס ראָס טייטעל. דער פאַראַנט אָבער פון די מזרח אירישע אָרגאַניזאַציעס שטייט אין אַ גאַנצן אָנטאָן אויפן אַרבעטן אַלס אַ אָנגעזעטן פונם פאַראַנט. אין דער אַנטוויקלונג פון פאַראַנטן אין אַ גאַנצן אַ